

PRIPOROČILA

PRIPOROČILO KOMISIJE (EU) 2017/1936

z dne 18. oktobra 2017

o takojšnjih ukrepih za preprečevanje zlorabe predhodnih sestavin za eksplozive

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Nedavni teroristični napadi in incidenti kažejo, da je grožnja doma narejenih eksplozivov v Evropi še vedno visoka. Predhodne sestavine za eksplozive so kljub prizadevanjem za učinkovito omejevanje in nadzor dostopa do njih še naprej dostopne in se uporabljajo za izdelavo doma narejenih eksplozivov.
- (2) Varnostni svet ZN v Resoluciji 2370 (2017) poudarja, da je treba teroristom nujno preprečiti uporabo ali dostop do surovin in sestavnih delov, ki jih je mogoče uporabiti za izdelavo eksplozivov, ter poziva k večji pozornosti, vključno z izdajo dobrih praks, izmenjavo informacij prek meja in vzpostavitvijo partnerstev.
- (3) Uredba (EU) št. 98/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾ določa harmonizirana pravila za dajanje na voljo, vnos, posedovanje in uporabo snovi ali zmesi, ki bi se lahko zlorabile za nezakonito proizvodnjo eksplozivov, z namenom splošnim uporabnikom omejiti dostop in zagotoviti ustrezno prijavo sumljivih transakcij v celotni dobavni verigi.
- (4) Za uresničitev cilja Uredbe (EU) št. 98/2013, ki je izboljšati prosti pretok kemičnih snovi in zmesi na notranjem trgu ter preprečiti izkrivljanje konkurence, hkrati pa zagotoviti visoko raven zaščite varnosti splošne javnosti, je potrebna njena pravilna uporaba s strani vseh držav članic. To bo dodatno pripomoglo k doseganju ciljev Direktive (EU) 2017/541 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁾, in sicer preprečevanju terorističnih kaznivih dejanj, ki vključujejo proizvodnjo, posest, pridobitev, prevoz, dobavo ali uporabo eksplozivov ter zagotavljanje in prejemanje navodil za izdelavo ali uporabo eksplozivov.
- (5) Cilj tega priporočila je zagotoviti, da se učinkoviteje doseže cilj Uredbe (EU) št. 98/2013, in sicer z zagotavljanjem smernic državam članicam o njeni uporabi. To priporočilo dopolnjuje smernice ⁽³⁾, ki sta jih sprejela Komisija in Stalni odbor za predhodne sestavine ⁽⁴⁾, in upošteva stališča, izražena v navedenem odboru ter na več regionalnih delavnicah, na katerih so v letih 2016 in 2017 sodelovali organi držav članic.
- (6) Dostop splošnih uporabnikov do predhodnih sestavin za eksplozive bi bilo treba omejiti, da se teroristom prepreči njihova pridobitev. Uredba (EU) št. 98/2013 omejuje dostop splošne javnosti do sedmih kemičnih snovi (omejene predhodne sestavine za eksplozive, navedene v Prilogi I k Uredbi (EU) št. 98/2013) ⁽⁵⁾ in njihovo uporabo s strani splošnih uporabnikov.

⁽¹⁾ Uredba (EU) št. 98/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. januarja 2013 o trženju in uporabi predhodnih sestavin za eksplozive (UL L 39, 9.2.2013, str. 1).

⁽²⁾ Direktiva (EU) 2017/541 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2017 o boju proti terorizmu in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2002/475/PNZ ter o spremembi Sklepa Sveta 2005/671/PNZ (UL L 88, 31.3.2017, str. 6).

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/crisis-and-terrorism/explosives/explosives-precursors/docs/guidelines_on_the_marketing_and_use_of_explosives_precursors_en.pdf

⁽⁴⁾ <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3245>

⁽⁵⁾ Vodikov peroksid, nitrometan, dušikova kislina, kalijev klorat, kalijev perklorat, natrijev klorat in natrijev perklorat, v koncentraciji, višji od pripadajoče mejne vrednosti iz Priloge I, vključno z zmesmi ali drugimi snovmi, v kateri je takšna navedena snov prisotna v koncentraciji, ki je višja od pripadajoče mejne vrednosti.

- (7) Ne glede na to prepoved lahko države članice odločijo odobriti dostop splošnih uporabnikov do navedenih snovi, vendar le prek sistema dovoljenj in evidentiranja. Od 1. januarja 2017 v šestnajstih državah članicah namesto prepovedi veljajo ureditve dovoljenj in/ali evidentiranja⁽¹⁾. Tako splošna javnost v navedenih državah članicah še vedno dostopa do omejenih predhodnih sestavin in zmesi za eksplozive ter jih uporablja.
- (8) Države članice bi morale opredeliti in spodbujati nižje koncentracije ter nadomestne snovi, ki so potencialno manj nevarne, in določiti pogoje za hrambo predhodnih sestavin za eksplozive. Države članice, v katerih velja ureditev dovoljenj, bi morale izvajati preverjanja posameznikov, ki zaprosijo za dovoljenje.
- (9) To priporočilo prav tako poziva k okrepljenemu izvrševanju omejitev in nadzora iz Uredbe (EU) št. 98/2013 ter medsektorskemu sodelovanju. Večja stopnja ozaveščenosti bo vsem akterjem v dobavni verigi, vključno s tistimi, ki delujejo na spletu, omogočila, da bodo boljše izpolnjevali svoje obveznosti v skladu z Uredbo (EU) št. 98/2013.
- (10) To priporočilo brez poseganja v pravne okvire za čezmejno izmenjavo informacij v okviru kazenskih preiskav na področju terorističnih kaznivih dejanj⁽²⁾ ali na carinskem področju⁽³⁾ poziva k izmenjavi informacij o sumljivih transakcijah, izginotjih, krajah in drugih sumljivih incidentih ali zahtevkih za dovoljenje, kadar se zdi, da ima primer čezmejne elemente.
- (11) Čeprav je bil v nedavnih napadih in incidentih večinoma uporabljen triaceton triperoksid (TATP), pa nevarnost zadeva širši nabor doma narejenih eksplozivov in predhodnih snovi za eksplozive. Unija in njene države članice morajo še naprej pozorno odkrivati in obravnavati razvoj na tem področju, in sicer v sodelovanju z zadevnimi zainteresiranimi stranmi in uporabniki.
- (12) Od sprejetja Uredbe je Komisija v tesnem sodelovanju s Stalnim odborom za predhodne sestavine spremljala in olajševala njeno uporabo. Februarja 2017 je sprejela poročilo⁽⁴⁾, v katerem je ugotovila, da je, čeprav je začetek veljavnosti Uredbe prispeval k zmanjšanju nevarnosti, ki jo pomenijo predhodne sestavine za eksplozive, v Evropi, nujno treba opredeliti ukrepe, ki krepijo nadzorni sistem, povezan z doma narejenimi eksplozivi. Maja 2017 je z evalvacijo začela pregled uredbe⁽⁵⁾ o predhodnih sestavinah za eksplozive, temu pa bo v prvi polovici leta 2018 sledila ocena učinka. V okviru evalvacije se bodo preučile ustreznost, uspešnost, učinkovitost, skladnost in dodana vrednost Uredbe ter opredelile potrebe in ovire, za katere bodo morebiti potrebni nadaljnji ukrepi. V oceni učinka se bodo preučile različne možnosti politike za obravnavo morebitnih težav in ovir. Dokler ne bodo znani rezultati tega pregleda, priporočilo priporoča, naj države članice sprejmejo takojšnje ukrepe, da se v okviru obstoječe Uredbe splošnim uporabnikom učinkovito omeji dostop do predhodnih sestavin za eksplozive –

SPREJELA NASLEDNJE PRIPOROČILO:

Omejevanje dostopa splošnih uporabnikov do predhodnih sestavin za eksplozive

1. Države članice bi morale v skladu z Uredbo (EU) št. 98/2013 sprejeti vse potrebne ukrepe za omejitev dostopa splošnih uporabnikov do predhodnih sestavin za eksplozive, preprečevanje dostopa teroristov do predhodnih sestavin za eksplozive in zagotovitev ustrezne prijave sumljivih transakcij v celotni dobavni verigi. V ta namen bi morale države članice skrbno oceniti, ali prepoved oziroma sistem dovoljenj ali evidentiranja, ki so ga vzpostavile, učinkovito dosega te cilje. Države članice bi morale obvestiti Komisijo o rezultatih njihovega ocenjevanja v štirih mesecih po sprejetju tega priporočila. Te informacije bodo prispevale k oceni morebitnih nadaljnjih ukrepov na ravni EU.

⁽¹⁾ Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o uporabi in prenosu pooblastil v skladu z Uredbo (EU) št. 98/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o trženju in uporabi predhodnih sestavin za eksplozive (COM(2017) 103 final, z dne 28. februarja 2017).

⁽²⁾ Sklep Sveta 2005/671/PNZ z dne 20. septembra 2005 o izmenjavi informacij in sodelovanju na področju terorističnih kaznivih dejanj (UL L 253, 29.9.2005, str. 22).

⁽³⁾ Uredba Sveta (ES) št. 515/97 z dne 13. marca 1997 o medsebojni pomoči med upravnimi organi držav članic in o sodelovanju med njimi in Komisijo zaradi zagotavljanja pravnega izvajanja carinske in kmetijske zakonodaje (UL L 82, 22.3.1997, str. 1).

⁽⁴⁾ Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o uporabi in prenosu pooblastil v skladu z Uredbo (EU) št. 98/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o trženju in uporabi predhodnih sestavin za eksplozive (COM(2017) 103 final, z dne 28. februarja 2017).

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-is-new/work-in-progress/initiatives/revision-regulation-marketing-and-use-explosives-precursors_en

2. Poleg tega bi morale države članice nujno sprejeti naslednje ukrepe:
- (a) spodbujati in, kadar je to mogoče ter ustrezno, zahtevati uporabo nadomestnih snovi ali nižjih koncentracij, ki se lahko uporabljajo za iste legitimne dejavnosti in so potencialno manj nevarne;
 - (b) določiti varnostne pogoje za hrambo predhodnih sestavin za eksplozive za gospodarske subjekte, poklicne uporabnike in splošne uporabnike, ki zakonito posedujejo predhodne sestavine za eksplozive;
 - (c) gospodarskim subjektom zagotoviti jasne smernice o tem, kako učinkovito in uspešno preveriti, ali je oseba splošni uporabnik ali ne. V ta namen bi države članice uporabljale pojem „poklicni uporabnik“, kar bi pomenilo, da oseba omejeno predhodno sestavino za eksplozive potrebuje za namene, povezane s trgovsko, poslovno ali poklicno dejavnostjo;
 - (d) če v njih velja ureditev dovoljenj v skladu s členom 4(2) Uredbe (EU) št. 98/2013, izvajati preverjanja posameznikov, ki dajo vlogo za dovoljenje, zlasti kazenskih evidenc vložnika v vseh državah, v katerih je prebival v zadnjih petih letih; ter
 - (e) vzpostaviti sisteme inšpekcijskih pregledov za ugotavljanje neizpolnjevanja zahtev s strani gospodarskih subjektov.

Krepitev sodelovanja in sodelovanje z dobavno verigo

3. Države članice bi morale za okrepitev sodelovanja in sodelovanje z dobavno verigo:
- (a) ponujati usposabljanja za organe kazenskega pregona, organe, ki prvi nudijo pomoč, in carinske organe, da se zagotovi, da ti pri opravljanju svojih nalog lahko prepoznajo predhodne sestavine in zmesi za eksplozive ter da se na sumljive dejavnosti odzovejo hitro in na ustrezen način;
 - (b) poleg obstoječe obveznosti prijave iz člena 9(4) Uredbe (EU) št. 98/2013, spodbujati končne uporabnike predhodnih sestavin za eksplozive, da prijavijo večja izginotja in tatvine;
 - (c) kakor hitro je mogoče in v skladu z nacionalnim pravom in ustreznimi mednarodnimi pravnimi instrumenti z drugimi zadevnimi državami članicami izmenjevati informacije o sumljivih transakcijah, izginotjih, krajah in drugih sumljivih incidentih ali zahtevkih za izdajo dovoljenja, kadar bi ti lahko imeli čezmejne elemente, kolikor to še ni zajeto v obstoječih obveznostih zakonodaje Unije; ter
 - (d) opredeliti vse zadevne sektorje, vključno s tistimi, ki delujejo na spletu, prilagoditi ukrepe za ozaveščanje značilnostim posameznega sektorja ter vzdrževati dialog z dobavno verigo in končnimi uporabniki, da se izboljša razumevanje legitimne poklicne in nepoklicne uporabe predhodnih sestavin za eksplozive.

V Bruslju, 18. oktober 2017

Za Komisijo
Julian KING
Član Komisije
